

J. R.

**Ochrona praw pokrzywdzonych :
[recenzja artykułu W. Bożewa i M.
Suchariewa opublikowanego w
"Sowietskoj Justycyi", 1963, nr 1]**

Palestra 7/3(63), 79-80

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

listycznych, popełnione w stosunku do mienia znajdującego się na terytorium RSFR, podlegają takim samym sankcjom karnym jak przestępstwa przeciwko socjalistycznej własności należącej do państwa radzieckiego lub organizacji i przedsiębiorstw społecznych.

Dalszego rozwinięcia doznała w nowym k.k. zasada demokratyzmu socjalistycznego, co uzasadnia się przede wszystkim wprowadzeniem nowego rozdziału pt. „Przestępstwa przeciwko politycznym i pracowniczym prawom obywateli” oraz szeregu nowych przepisów dotyczących ochrony demokratycznych praw obywateli. Chodzi tu o ochronę przed takimi czynami, jak przeszkadzanie w urzeczywistnieniu równouprawnienia kobiety (art. 134), naruszenie tajemnicy korespondencji (art. 135), naruszenie nietykalności mieszkania obywateli (art. 136) itd.

Zasada humanizmu socjalistycznego, której najwyższym wymaganiem jest zapewnienie należytej ochrony radzieckiemu ustrojowi państwowemu i społecznemu, socjalistycznym stosunkiem społecznym, prawom i interesom prawnym obywateli, znajduje swoje rozwinięcie w ustanowieniu surowej odpowiedzialności karnej za najbardziej niebezpieczne przestępstwa, a w obniżeniu sankcji karnych za popełnienie mniej niebezpiecznych czynów przestępnych.

Zasada osobistej odpowiedzialności, wyrażona w wielu przepisach k.k., sprawdza się do wskazania, że odpowiedzialność karna może nastąpić tylko przy istnieniu winy, za winnego zaś uznaje się wyłącznie tego, kto dokonał przestępstwa umyślnie lub wskutek niedbalstwa.

Znaczenie ochrony jednostki wyraża się m. in. w tym, że rozdział o przestępstwach przeciw życiu, wolności, zdrowiu i czci jednostek zamieszczony jest zaraz po rozdziałach, które dotyczą czynów przestępnych wymierzonych przeciwko państwu i własności socjalistycznej.

O dalszym rozwinięciu zasady indywidualizacji odpowiedzialności i kary świadczy m. in. rozszerzenie kręgu okoliczności łagodzących lub obciążających.

Kodeks poświęca wiele uwagi ustawodawczemu umocnieniu zasady współdziałania społeczeństwa w walce z przestępczością. Przewiduje on możliwość zamiany środków karnych na środki wychowawcze w stosunku do osób, które dopuścili się czynów mało znaczących lub nie przedstawiających większego niebezpieczeństwa społecznego. Innymi ważniejszymi przejawami tej zasady są takie możliwości, jak zwolnienie od odpowiedzialności karnej z przekazaniem sprawy sądom koleżeńskim (art. 51), zwolnienie od odpowiedzialności karnej za poręczeniem (art. 52), zwolnienie nieletniego od odpowiedzialności karnej ze skierowaniem do komisji do spraw nieletnich (ust. 4 art. 20), warunkowe zwolnienie celem poprawy i wychowania przez organizację społeczną lub kolektyw pracujących na ich wniosek (art. 44, ust. 4), warunkowe zwolnienie z włożeniem na określoną osobę lub kolektyw pracujących, za ich zgodą, obowiązku nadzorowania warunkowo zwolnionego i prowadzenie z nim pracy wychowawczej (art. 44 ust. 5).

Ochrona praw pokrzywdzonych

Na łamach „Sowieckiej Justycji” (nr 1 z 1963 r.) ukazał się artykuł W. Bożewa i M. Suchariewa omawiający problematykę udziału pokrzywdzonego w procesie karnym. Autorzy oparli się na materiałach Wydziału Adwokatury Ministerstwa Sprawiedliwości RSFR, dotyczących praktyki adwokackiej w zakresie reprezentowania interesów pokrzywdzonych w postępowaniu karnym.

Stosownie do przepisów obowiązującego k.p.k. pokrzywdzonemu przysługuje szereg uprawnień już w stadium postępowania śledczego. Jak wykazała praktyka adwokaci z niektórych zespołów bierą aktywny udział w postępowaniu karnym już w tej jego fazie i po zaznajomieniu się z materiałami zakończonego śledztwa niejednokrotnie zgłaszają szereg trafnych wniosków (dotyczących np. uzupełnienia materiału dowodowego przez powołanie dowodu z nowych świadków, zebranie dokumentów, zmianę kwalifikacji czynu itd.).

W wielu wypadkach — jak podkreślają autorzy — dzięki pomocy adwokatów zostały zmienione wydane w toku śledztwa postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Najwyższy jednak udział adwokatów w charakterze przedstawicieli pokrzywdzonych ma miejsce w stadium postępowania przed sądem. Sądy wielokrotnie uwzględniały w tym stadium wnioski adwokatów o przekazanie sprawy celem uzupełnienia śledztwa, o powołanie dodatkowych dowodów itd. Wnioski te niejednokrotnie przyczyniły się do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy (w artykule znajdujemy szereg potwierdzających ten wniosek konkretnych przykładów).

Zgodnie z przepisami k.p.k. pokrzywdzony ma prawo uczestniczyć w postępowaniu sądowym (osobiście lub przez swojego przedstawiciela) w sprawach z oskarżenia prywatnego, w sprawach zaś z oskarżenia publicznego tylko wówczas, gdy występuje on jednocześnie z powództwem cywilnym. Jednakże niektóre sądy przyznają adwokatom, którzy reprezentują interesy pokrzywdzonych, możliwość udziału w postępowaniu sądowym także wówczas, gdy powództwo cywilne nie zostało wniesione.

Wreszcie autorzy omawiają sytuację, kiedy dochodzi do różnicy zdań między pokrzywdzonym a reprezentującym go adwokatem. Zasadą jest, że gdy adwokat uważa opinię pokrzywdzonego za nieprawidłową, to powinien mu to wyjaśnić. Jeżeli nie uda mu się przekonać swego mocodawcy, może on zrezygnować z dalszej reprezentacji jego interesów. Nie można się zgodzić, żeby pokrzywdzony pozabawiony był w tym wypadku należytej „obrony”, gdyż adwokat obowiązany jest chronić nie wszystkie w ogóle interesy pokrzywdzonego, lecz tylko te, które są chronione przez prawo.

Z drugiej strony pokrzywdzony ma prawo w każdej chwili zrezygnować z pomocy danego adwokata i zaangażować innego bądź też może sam występować w obronie swych praw.

Nowe szwedzkie prawo autorskie

Po przeszło 20 latach prac przygotowawczych promulgowane zostały w Szwecji 20.XII.1961 r. dwie nowe ustawy dotyczące prawa autorskiego, a mianowicie: jedna dotycząca dzieł literackich i artystycznych, druga — obrazów fotograficznych. Omawia je w czasopiśmie „Le droit d'auteur” (nr 2 z 1961 r.) Torwald Hasser.

Nowelizacja ta miała na celu uregulowanie nowych problemów wynikłych w związku z ogromnym rozwojem techniki, a poza tym zachodziła konieczność wprowadzenia zmian umożliwiających ratyfikowanie Konwencji Uniwersalnej oraz tekstu brukselskiego Konwencji Berneńskiej.

Przedmiot prawa autorskiego został w nowej ustawie ujęty w sposób ogólny